

STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
**PÆDAGOGISK-DIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN**

ATEA, SEPTEMBER 2025

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTER

Hovedpointe: Selvfølgelig skal der undervises i og med digital teknologi i skolen – men det skal ske med pædagogisk og didaktisk omtanke.

Modus vs. didaktik og pædagogik

Fem underpointer

1. Adskil skole fra fritid
2. FORÆLDREANSVAR - fritiden
3. SAMFUNDSANSVAR - Digitaliseringsiveren
4. SKOLEANSVAR – Didaktik
5. SKOLEN - Hvad skal skolen bruge it til?

HVEM ER JEG?

- Lektor i literacy research på DPU, Aarhus Universitet
 - National forskningsleder på PIRLS
 - *Læselyst Rudersdal 2024*
 - Lærerkompetenceudvikling
 - Scenariedidaktik
 - It- og teknologiforståelse
 - Læremidler
- Læremiddelsforfatter og -konsulent – 25 år
- Lærer – 12 år
- Seminarieadjunkt/lektor – 5 år
- Forlagsredaktør – 1 år

ATEA 2025

POINTE NR. 0: HVAD TALER VI OM?

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

P

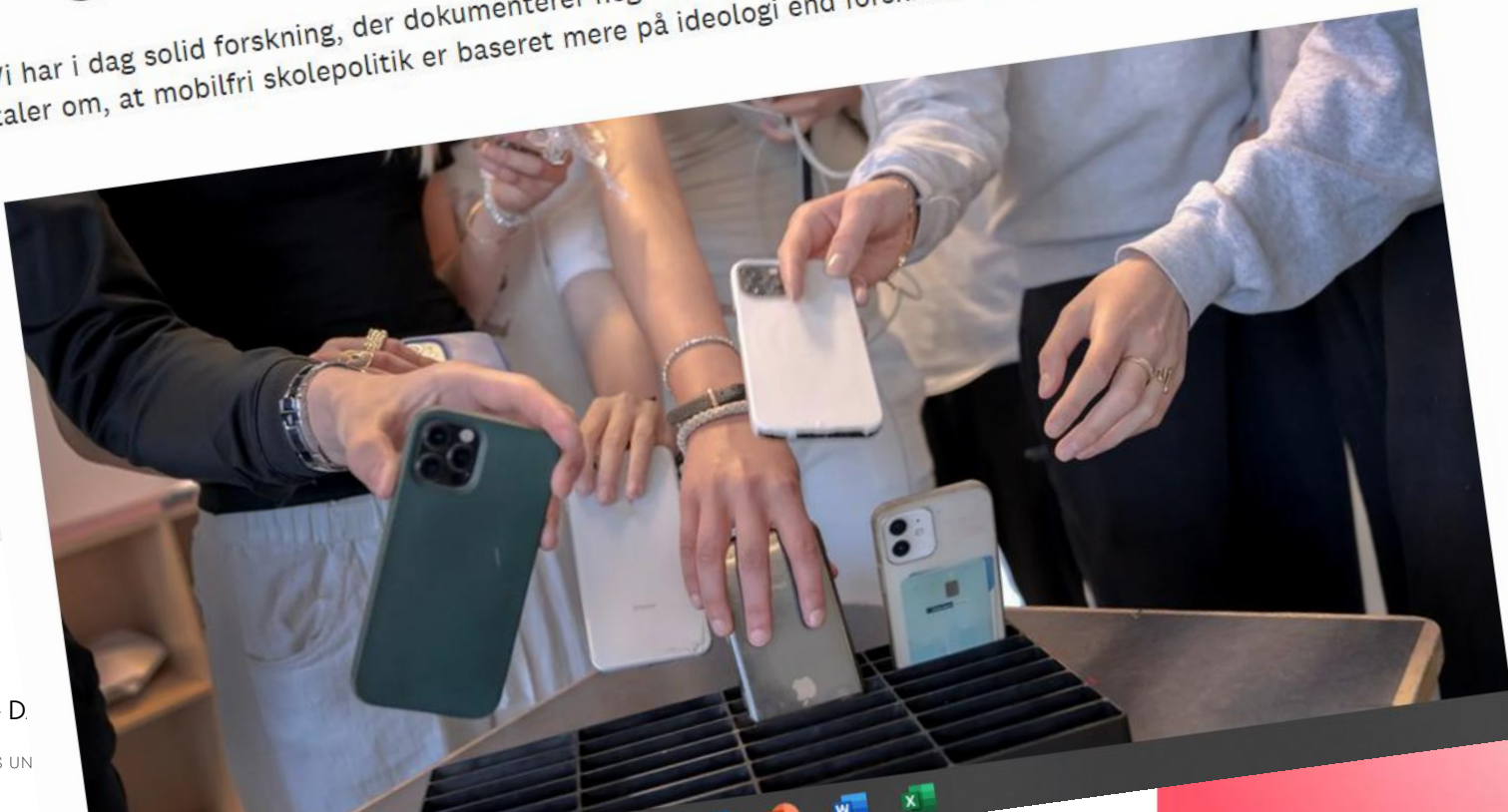
Artikler Debat Job & Navne Podcast

5. oktober 2023 kl. 04:00

Kronik

Ekspert: Der er klart forskningsmæssigt belæg for at begrænse børns skærmbrug

Vi har i dag solid forskning, der dokumenterer negative konsekvenser af skærmbrug. Det er derfor forkert, når forskere taler om, at mobilfri skolepolitik er baseret mere på ideologi end forskning, skriver Dorte Ågård og Jesper Balslev.

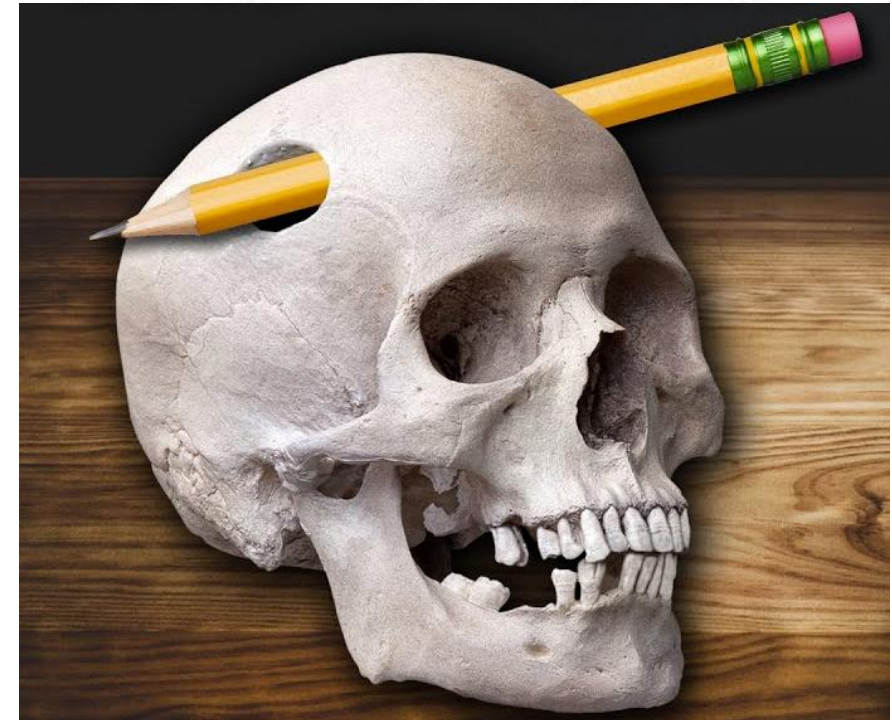
DPU - D.
AARHUS UN

11:17
30-10-2023

SKÆRME I SKOLEN

- En skærm er et bæremedium, i hvilket kommunikationsteknologier sætter mærker (Bundsgaard 2005)
- På samme måde som papir er et bæremedium, som kommunikationsteknologier sætter mærker i
- Kommunikationsteknologier kan anvendes på fx måder
- **Adskil bæremedie fra kommunikationsteknologi**

HVAD TALER VI OM?

- **Hardware**

- Computere
- Tablets
- Smartphones
- Smartwatche

- **Software**

- Ægte læremidler (didaktiske læremidler): Danskfaget.dk
- Anvendte som læremidler (semantiske læremidler): DR.DK. Instagram
- Hjælpemidler (funktionelle læremidler): CD ord oplæsning, word, google

INDEN FOR OG UDEN FOR SKOLEN

SKOLELOGIK

PRIVATLIV/FRITIDSLIV

ATEA 2025

POINTE NR: 1: ADSKIL SKOLE OG FRITID

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 1: ADSKIL SKOLE OG FRITID

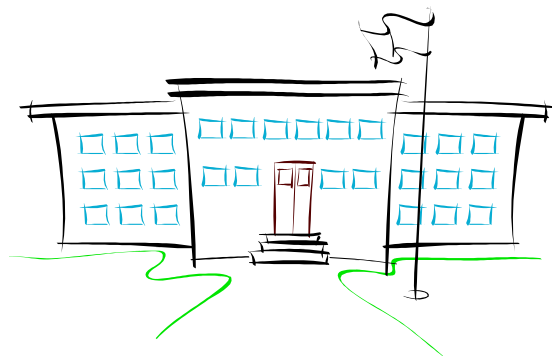
- Der er og skal være enorm forskel på brug af "skærme" i fritiden og i skolen
- Ansvar
- Brug/formål
- Især (det manglende) forældreansvar indvirker på skolen

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

SKOLEN

ELEV

FORÆLDRE

FRITIDEN

BARN

MAGT, ROLLER, INDFLYDELSE

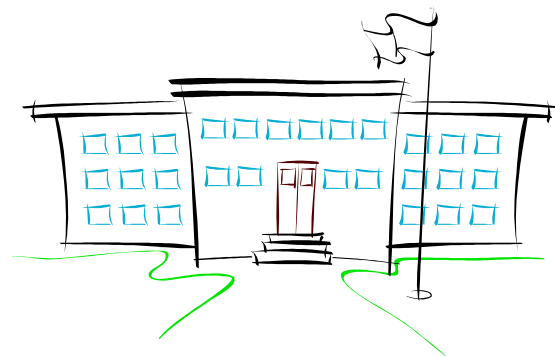
TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

SKOLEN

ELEV

FAGLIG BRUG AF TEKNOLOGI

LÆRING

FORÆLDRE

FRITIDEN

BARN

BRUG AF TEKNOLOGI

OPLEVELSE

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆDAGOGISKE

SKOLE

ELEKTRONISKE

FAGLIGE

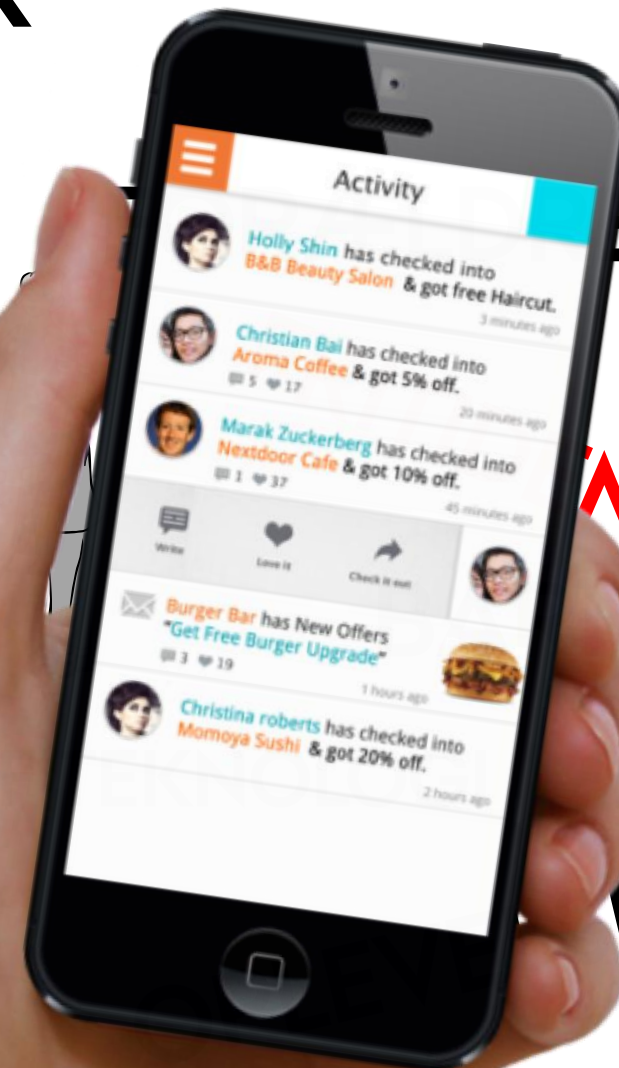
LÆRING

TEKNOLOGI

BRUG

TO OVERORDNEDE DOMÆNER

PÆD. PERSONALE

Ansvar for
faglig
brug af

PÆDAGOGISK ANSVAR

FORÆLDRE

Ansvar for
privat brug af

FORÆLDREANSVAR

ATEA 2025

POINTE NR. 2:

FORÆLDREANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- **FORÆLDREANSVAR**
- Hvad skal børn bruge smartphones til?
- **Børn er ikke kognitivt udviklet nok til at håndtere kompleksiteten**

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- Det **VÆSENTLIGE** problem er **DE FEM S'ER**
 - **S**ociale Medier
 - **S**hopping
 - **S**pil
 - **S**treaming
 - **S**ex
- De vedrører fritiden
- **FORÆLDREANSVAR**

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- **VÆR VOKSNE**
- Det er forældre, der giver deres børn en smartphone
 - Ikke skolen
- Eller et smartwatch
 - Ikke skolen
- Det er forældre, der giver deres børn lov og rum til de fem s'er
 - Ikke skolen
- Privatliv – det er barnets ejendel.
- **NEJ!!!**
- **VÆR VOKSNE**

POINTE NR. 2: FORÆLDREANSVAR

- Børn har intet at bruge smartphones til
 - De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
 - Frontallapperne
- Børn har intet at bruge sociale medier til.
- Børn skal ikke se porno
- Børn skal ikke møde upassende indhold
- De er ikke kognitivt udviklet nok til at styre det
- SmartWatch eller Dumbphone
 - Kræver forældrestyring

ATEA 2025
POINTE NR. 3:
DIGITALISERINGEN
SAMFUNDETS ANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

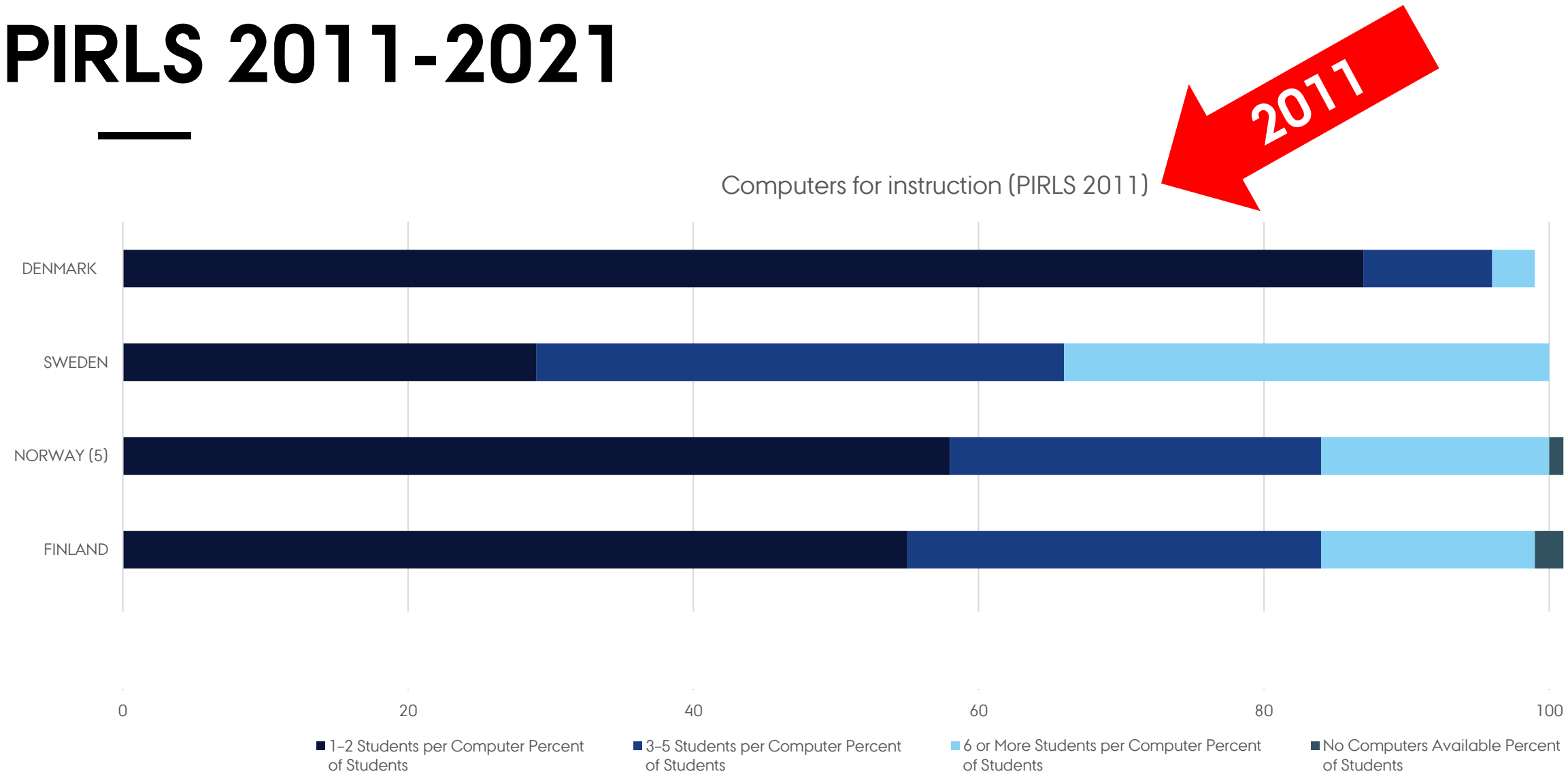
- *Først den ene vej...*

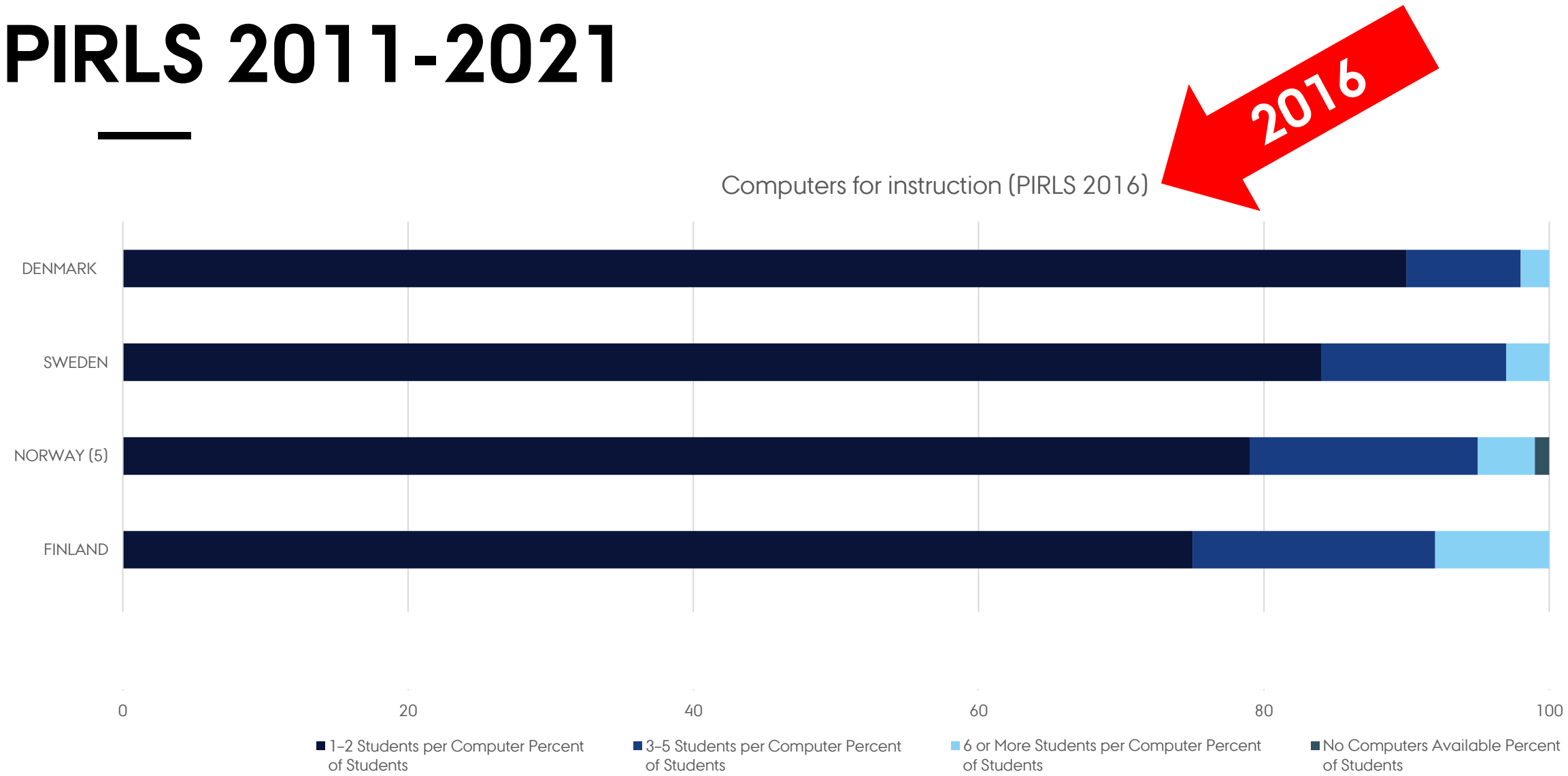
POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Centralpolitisk digitaliseringsiver
 - ITMF, 2001-2004
 - ITIF, 2004-2008
 - Øge (2000 mio.kr.-puljen)
 - Det er
- Demonstrationsskoleforsøget 2013-2015
- *Teknologifetishisme* (Bundsgaard 2011)

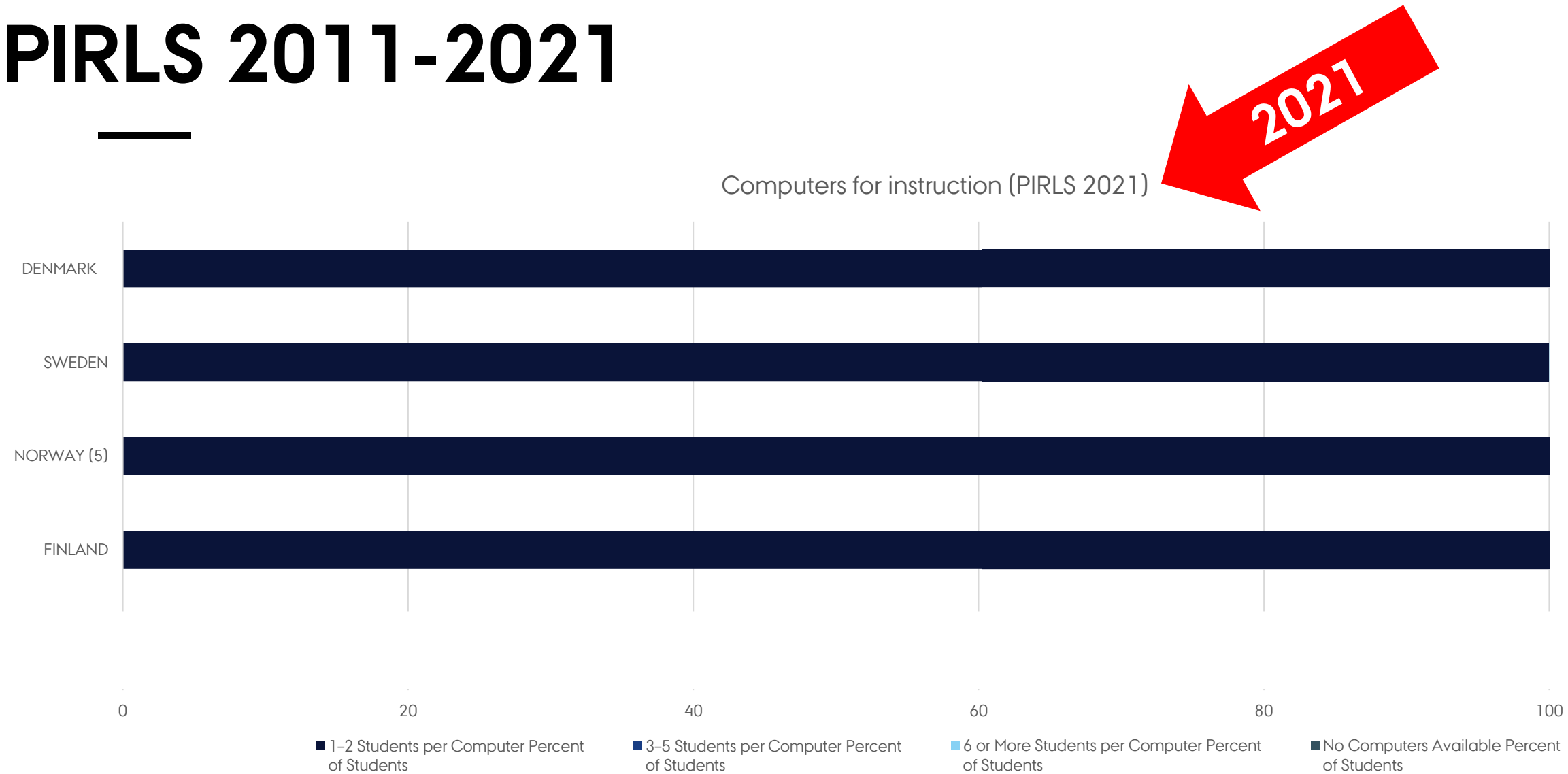
PIRLS 2011-2021

PIRLS 2011-2021

PIRLS 2011-2021

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSIVEREN

- Danmark har verdens mest digitaliserede offentlige sektor (FN)
- Den danske folkeskole er verdens mest digitaliserede (PISA 2022)

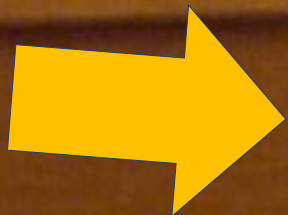

POINTE NR. 3: DIGITALISERINGSSKRÆK

- *Og så den anden vej...*

Det er jo ikke
trafikken, der er
det farligste for
børn nu. Det er
den her

Vi har svigtet en generation af børn og unge ved gennem mange år at frarøve dem evnen til at fordybe sig på grund af en naiv teknologibegejstring,

POINTE NR. 3: SAMFUNDETS ANSVAR

- Det bringer mig tilbage til pointe nr. 1 og 2
 - Pointe nr. 1: Adskil skole fra fritid
 - POINTE NR. 2: ForældreANSVAR
- Og det leder mig frem til POINTE NR. 4 og 5: SKOLEN

ATEA 2025

POINTE NR. 4:

SKOLEANSVAR

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

AFLIV MYTERNE

- It giver bedre læring
- It øger faglighed
- It motiverer eleverne
- It sikrer bedre differentieret undervisning
- It kan bla bla bla

SLUDDER

VRØVL

**Det kommer
UDELUKKENDE
an på brug**

LÆREMIDLER

- **Didaktiske læremidler:** (Forlagsproducerede) Læremidler, der er udarbejdet med henblik på undervisning
 - Indhold
 - Metode
 - Mål
 - Organisering
- **Semantiske læremidler:** Artefakter, der anvendes som læremidler, men som ikke er udarbejdet med henblik på det
 - Indhold (fx en avisartikel, et instagram-opslag)
- **Funktionelle læremidler:** (Digitale) Hjælpemidler fx til produktion, analyse mv.
 - Nogle er udarbejdet med henblik på undervisning (fx CDord)
 - Andre er ikke (fx Word) (Hansen 2010)

**INDLEJRET
DIDAKTIK**

LÆREMIDLER OG FAGLIGHED

Valg af læremiddel er lig valg af faglighedsopfattelse

Foregivet og reel faglighedsopfattelse

- Målsætning
- Indhold
- Handlinger
(Bundsgaard 2010)

LÆRINGSTEORI

Behavoirisme

- Psykologi (Watson)
- Adfærd
- Pavlov: Betingede reflekser (Hunde)
- Adfærdsregulering
- "Belønning og straf"

LÆRINGSTEORI

Instruktivisme

- Psykologi
- At hælde på
- Overførsel af viden
- Tomme kar
- Tankpasserpædagogik

LÆRINGSTEORI

Konstruktivisme

- Psykologi/Sociologi
- Læring er en mental aktiv proces
- Piaget
- Læring = omstrukturering af mentale skemaer
- Som er individafhængig
- Den lærende lærer - subjektivt

LÆRINGSTEORI

Socialkonstruktivisme

- Sociologi
- Berger og Luckmann
- Læring er en social proces
- Samkonstruktion af viden
- Meningsforhandling

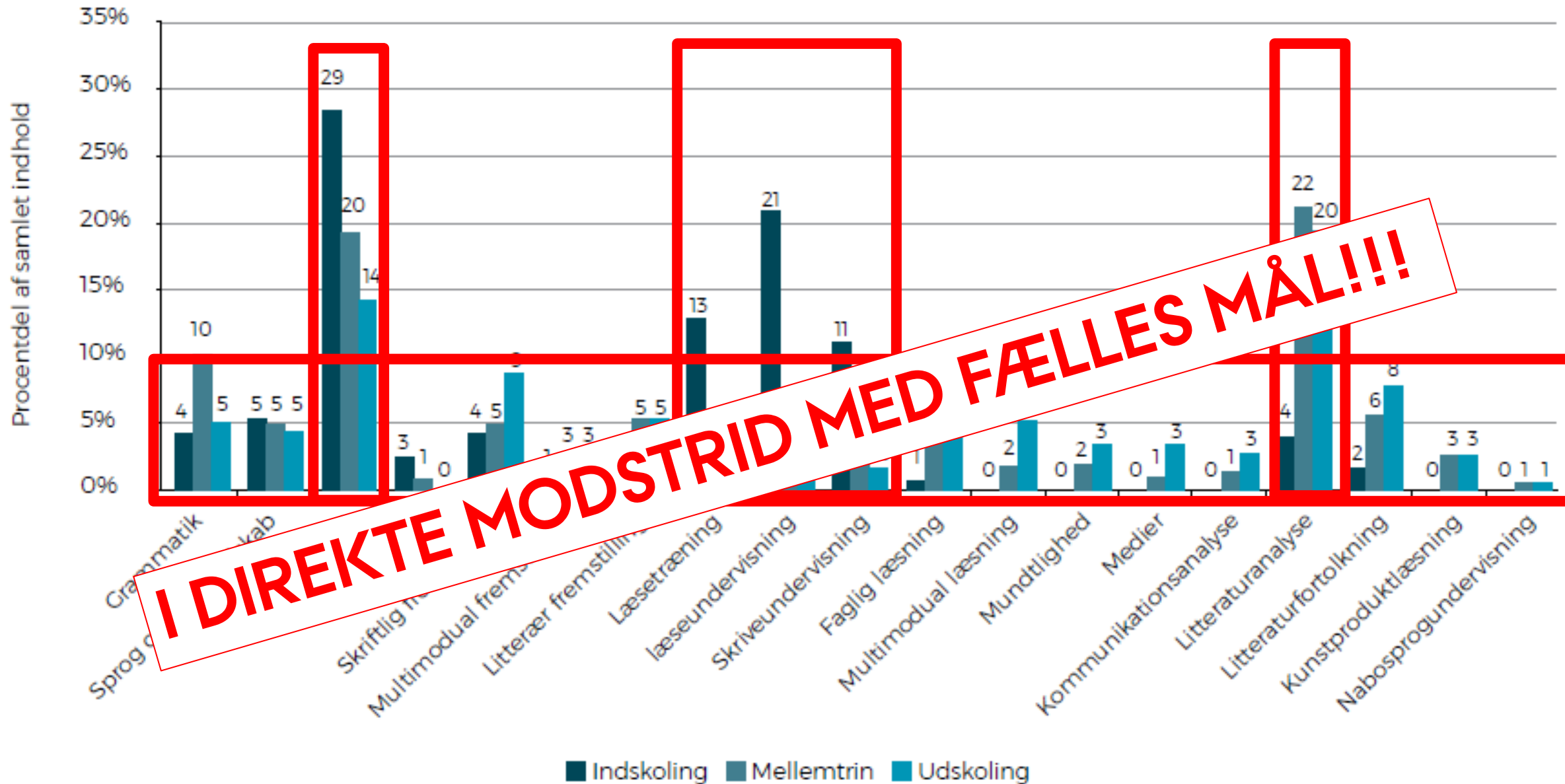
—Didaktiske studier—

LÆRE- MIDLERNES DANSK- FAG

Redigeret af
Jesper Brøndholm, Jeppe Randgaard,
Simon Skov Fougst og Anne Karoline Skjæveland

DANSKFAGET SET GENNEM DE DIDAKTISKE LÆREMIDLER

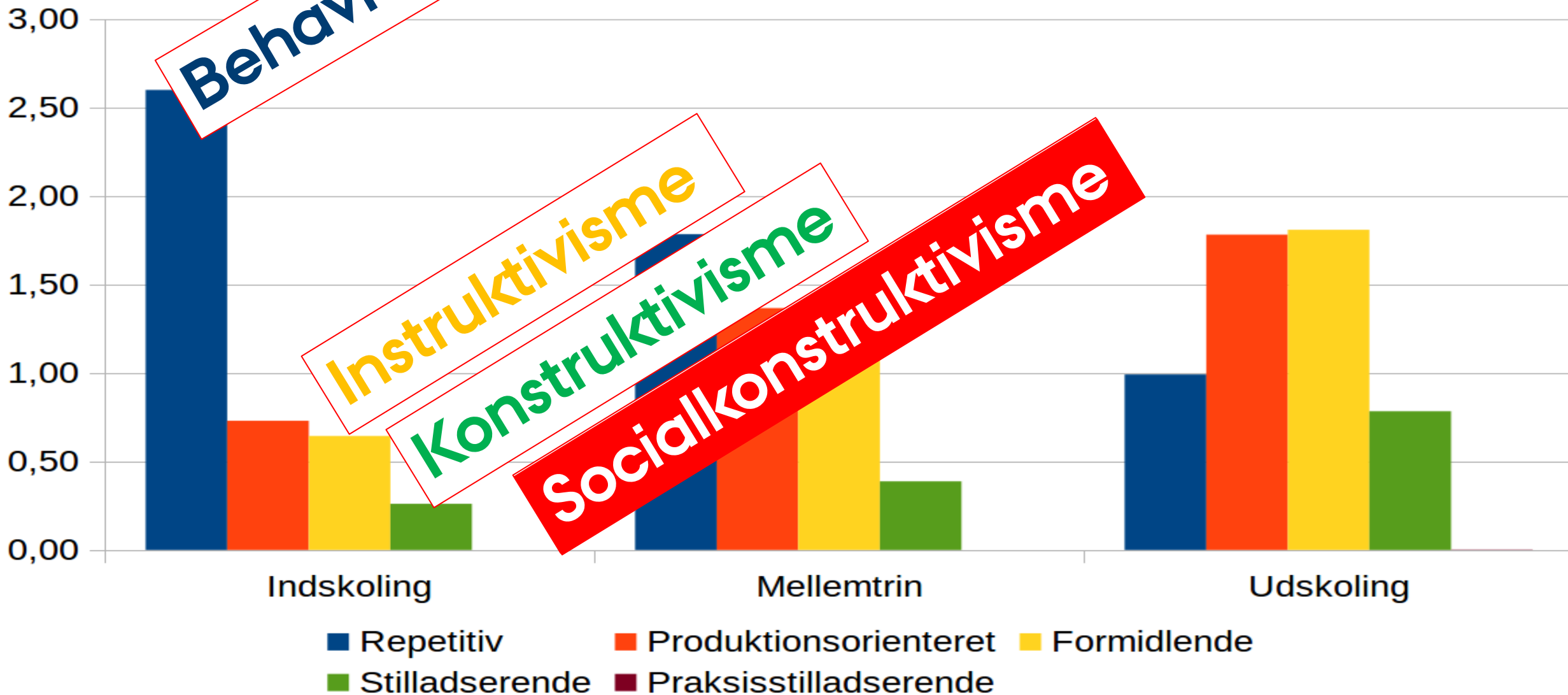
DIDAKTISKE TYPE

Behaviorisme

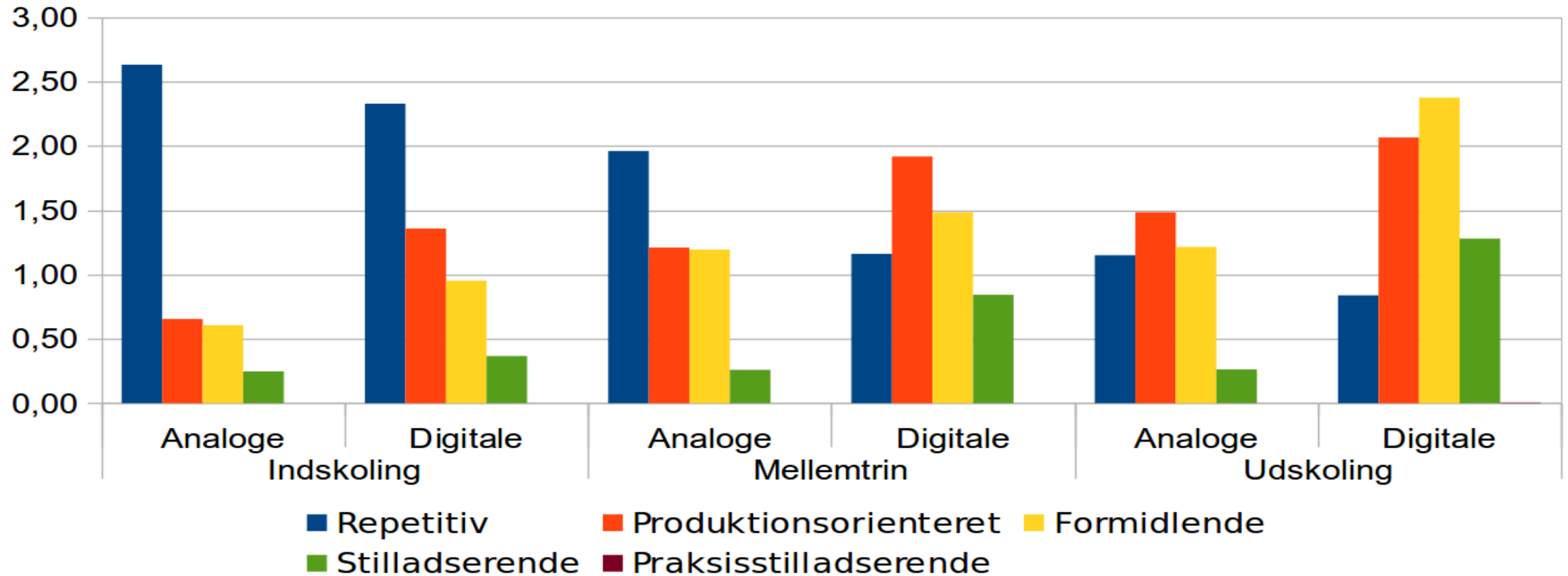
Instruktivisme

Konstruktivisme

Socialkonstruktivisme

DET SAMME 🍌 ANALOGT SOM DIGITALT!

DANSK FAGET SET GENNEM LÆREMIDLERNE

- Faget er et staveundervisningsfag (især i indskoling)
- Fagets indhold læres ofte repetitivt (især i indskoling)
- Faget er også litteraturanalyse (især i udskoling)
- Faget er ikke ret meget mediefag eller kommunikationsfag

STAVETRÆNING (BASISFAGLIGHED)

- Jim Rice (1897): Intet forhold mellem staveniveau og tid (sætninger, dvs. i kontekst)
- Oliver Cromman (1902): Manglende stavetræning påvirker ikke stavning
- W. Cook (1912): Stavereregler effektløse. Kan ikke anvendes i kontekst
- Donald Hamill et al. (1977) Effekt op til 3.-4. kl., herefter ikke
- Stephen Krachen (2002): 3.-4.kl. elever, der ikke undervises direkte i stavning, staver dårligere end elever, der undervises men forskellen er fuldstændigt udlignet på 4.-5. klassetrin
- Graham og Perin (2007): Løsrevet grammatikundervisning er direkte skadeligt især for elever med skrivevanskeligheder. Grammatikundervisning skal tilkobles til elevernes skrivning
- KOMPIS-projektet i Slagelse (2010)
- 25% af tiden bruges på grammatikundervisning (Mathiasen, 2011)
Lærerne siger, de er konstruktivister, men de arbejder behavioristisk

HVORDAN LÆRER MAN AT STAVE?

- Ved at læse meget
- Ved at skrive meget
 - Til noget, for noget

DÅRLIG UNDERVISNING

- It bruges i meget stor - og alt for stor - grad til repetitiv træning
- ALENE: (Blikstad-Balas)
- Hvor computeren retter
- **Automatiseret feedback**
- **BEHAVIORISME**
- LÅSER undervisningen
- Teknologi forstærker traditionel undervisning
- Elever ønsker feedback fra deres lærer (Blikstad-Balas)

ATEA 2025

POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

DIDAKTISK

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Tværgående temaer: It og medier
- Fælles Mål, her dansk som eksempel:

Der **SKAL** bruges "skærme"

IT OG TEKNOLOGI

- Teknologi er ikke 'blot og bart' redskaber
- Teknologi er en kulturkraft
- **Menneskets væren i og opfattelse af verden ændres**
 - Tankegang
 - Handlemåder

IT OG TEKNOLOGI

- Heidegger om teknologi:

- **Hammer**

- En hammer er en ham-
 - ham-

- En hammer kan bruges

- En hammer som en sko

- **Perimatnøgle**

**Det er kun igennem brug,
vi erkender ting**

IT OG TEKNOLOGI

- Heidegger om teknologi:
 - Vedhåndenværende: Den synlige, brugen ved hånden
 - Forhåndenværende: Det usynlige, tingen i sig selv
- **Hammeren**
 - Ved hånden: Sætte billede op
 - **Hammeren knækker**
 - For hånden: Hvad er der galt? Hvad er tingen?

IT OG TEKNOLOGI

- **FAREN VED DET VEDHÅNDENVÆRENDE:** Vinden som energi, koen som ernæring, skoven som brænde, mennesket som krop
- Vi ser ikke den teknologi, der transformerer - men anvender den
- Vi skal i uddannelse betragte teknologier med **BEGGE BLIK PARALLELT**
- Vedhåndenværende teknologi ændrer mig som menneske
- Derfor må jeg også betragte den forhåndenværende
- Men den betragtning af det forhåndenværende kan kun ske på baggrund af det vedhåndenværende - **perimatnøglen**

POINTE NR. 5: BRUG IT MED FORNUFT

- Det tænker jeg, at I er/skal være enige i
- Men læg mærke til, **HVAD** der skal undervises i digitalt
- **INDHOLDSDISKUSSION**
- **DIDAKTISK DISKUSSION**

DIDAKTISK FAGSPROG

- Skærmtid: Hvor længe skal børn sidde foran en skærm?
- Skærmtype: Mobiler vs. computere vs. iPads
- Skærmindhold: Hvad laver de med "skærmen"?
- Skærmdomæne: Skoletid/fritid
- **To problemstillinger**
- Den ene vedrører elevernes brug af de fem s'er – fritid/forældre
- Den anden – **DENNE** – vedrører elevernes brug af it i skolen

GOD UNDERVISNING

It skal understøtte de faglige mål.

- Hvordan kan it bidrage til det?

Inddrag it, hvor det er relevant

Faglighedsopfattelsen

IT I FAG

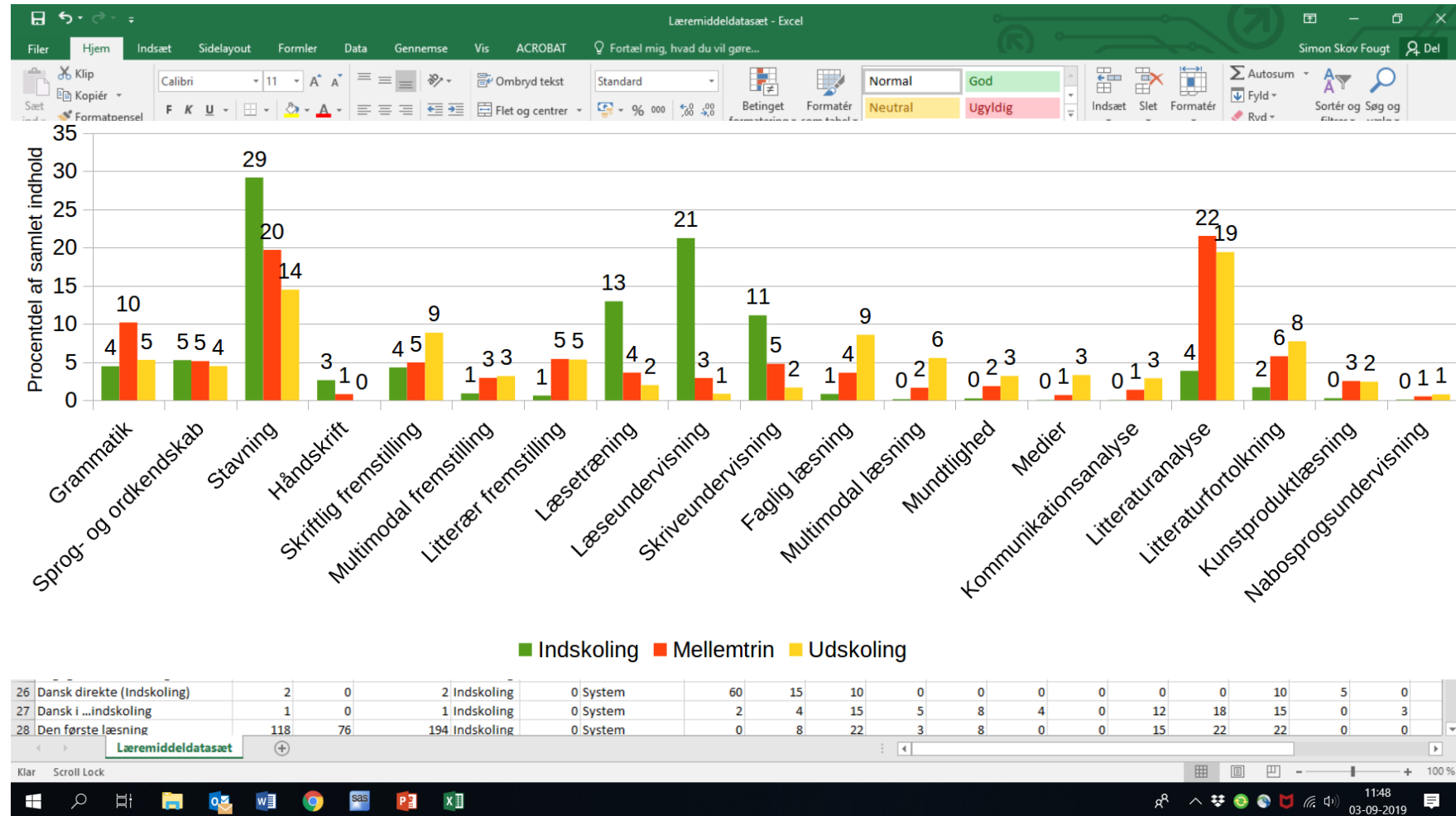
Fagernes mål, indhold og metoder med særlig henblik på muligheder

- Multimodal repræsentation
- Beregninger
- Kommunikation
- Visualisering
- Adgang til viden
- Adgang til praksis
- Spredning
- Socialt liv
- Samarbejdsrelationer

**IT ER EN
FORUDSÆTNING
FOR EN OPDATERET
FAGFORSTÅELSE**

MED ANDRE ORD

- It til et **løse** med
- It til at **lære** med

MED ANDRE ORD

- It påvirker både, hvilke opgaver der er relevante for at nå et læringsmål
- Og hvilke begreber der er relevante i fagbeskrivelserne
- Men også selve vejen dertil
- **DET ER EN CENTRAL POINTE AT LØSE OG LÆRE SKAL FØLGES AD**
- **MEN DET SKAL SKE MED DIDAKTISK FORNUFT**

11 TILGANGE TIL IT, ANNO 2025

1. Ubegrænset **adgang** til viden
2. **Kommunikation** (Multimodal)
3. **Samarbejde** (Produktion og
4. **Illustration** (Til at illustrere)
5. **Produktion** (Til at producere)
6. **Analyse** (Af data)
7. **Administration** (Protokol)
8. **Programmering** (Til at programmere)
9. **Bæredygtighed** (Ressourcer)
10. **Sundhed** (Ergonomi)
11. **Kompenserende** hjælpemiddel

AI

«Hvor står der nok om behov for træning
DET GØR DER IKKE!!!
stavning
tabeller?»

11 TILGANGE TIL IT

1. Ubegrænset adgang til viden ('TEKSTER') → Kildekritik

11 TILGANGE TIL IT

2. Kommunikation → Multimodal kildekritik AI

11 TILGANGE TIL IT

3. Samarbejde (Produktion og planlægning) AI

11 TILGANGE TIL IT

4. Illustration AI

11 TILGANGE TIL IT

5. Produktion AI

11 TILGANGE TIL IT

6. Analyse AI

11 TILGANGE TIL IT

7. Administration

AI

11 TILGANGE TIL IT

8. Programmering og teknologiforståelse AI

11 TILGANGE TIL IT

9. Bæredygtighed

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

11 TILGANGE TIL IT

10. Sundhed

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGT
LEKTOR

11 TILGANGE TIL IT

11. Kompenserende

- Ord- og talblinde
- Læsevanskeligheder
- Matematikvanskeligheder

AI

STYR JERES SKÆRMSKRÆK:
**PÆDAGOGISK-DIDAKTISK
SKÆRMBRUG I SKOLEN**

ATEA 2025

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOGHT
LEKTOR

FEM POINTER

1. ADSKILE SKOLE FRA FRITID
2. FORÆLDREANSVAR - fritiden
3. SAMFUNDSANSVAR - Digitaliseringsiveren
4. SKOLEANSVAR – Didaktik
5. SKOLEN - Hvad skal skolen bruge it til?

DIDAKTISK FORNUFT

SPØRGSMÅL?

Lektor Simon Skov Fougst

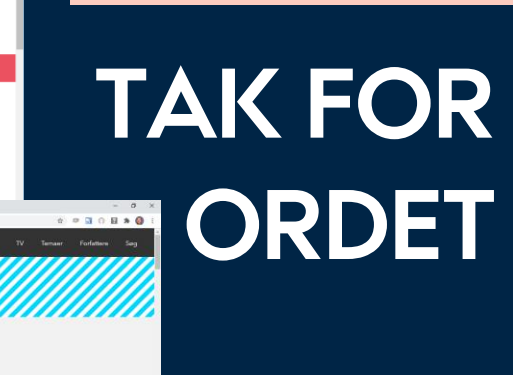
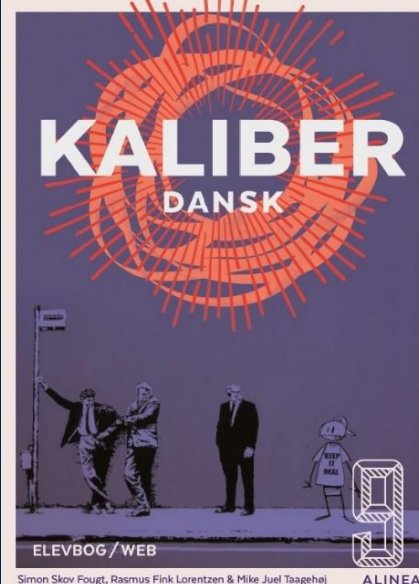
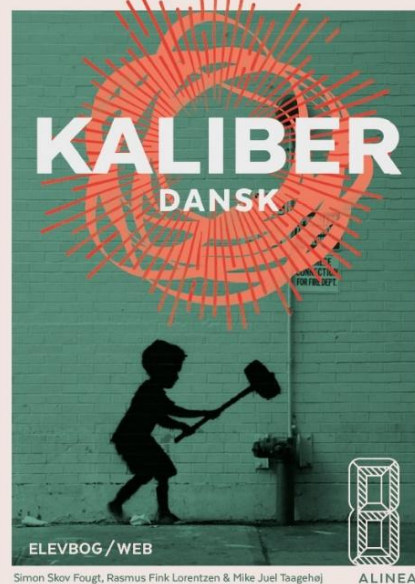
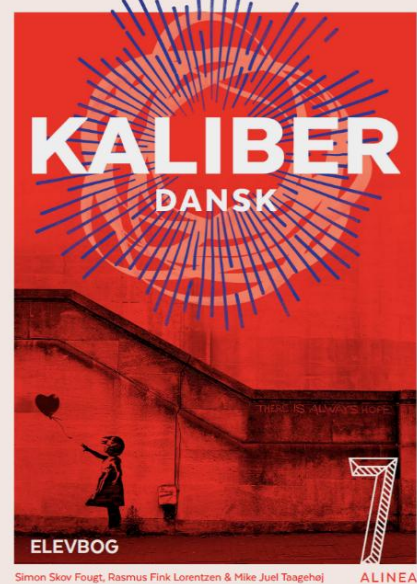
sifo@edu.au.dk

93 52 19 80

AARHUS
UNIVERSITET

**Pædagogisk-didaktisk
skærmbrug i skolen
ATEA, SEPTEMBER 2025**

• simon-skov-foug.dk

simon@foug.dk

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

ATEA MIDDELFART
SEPTEMBER 2025

SIMON SKOV FOUGT
LEKTOR